

**VISOKA POSLOVNA ŠKOLA
STRUKOVNIH STUDIJA
ČAČAK**

MAGISTARSKI RAD

"

Upravljanje ljudskim resursima u preduzeću

Mentor: _____
Profesor: _____

Student: _____
Br. Indeksa: _____

Mesto, mesec, godina

„ISPITIVANJE SUVERENOSTI“ OD NILA MEKORMIKA

Ispitivanje suverenosti od Nila Mekormika, Godišnjak 2006, Udruženje za međunarodno pravo, Beograd, 2007, str. 335.; (ISSN 1452-9963)

Delo *Ispitivanje suverenosti (Questioning sovereignty)* autora Nila Mekormika (Neil MacCormick) dragoceno je za istraživače u oblasti međunarodnog prava, političke teorije, ali i evropskih studija. Mekormik, naime, u navedenom delu, pravi jako dobru sintezu pojmova kao što su: pravo, država i nacija u kontekstu Evropske unije (EU), a sve sa ciljem da što bolje rasvetli pojam *suverenosti*. Autor je pokazao argumentovano da je pojam suverenosti tesno povezan sa pravom, državom i nacijom, zbog čega se priklanja komparativnoj analizi navedenih pojmova, ne bi li dokazao da je pojam suverenosti izmenio svoje suštinsko značenje kroz vekove. U takvoj analizi Mekormik se bavio odnosom države i prava, karakterom Ujedinjenog Kraljevstva, EU, ali i samim pojmom suverenosti.

Pravo, za Mekormika, jeste tesno i neodvojivo vezano za državu, kao i za politiku. Država je ta koja tvori jedan pravni poredak, koja putem svoje zakonodavne vlasti stvara zakone. Međutim, postoji još jedna važna povezanost: budući da je politička moć, pre svega, moć uticanja na pojedince i društvene grupe unutar samog društva, zakon, kaže Mekormik, jeste objekat takve političke moći. Sama država jeste takav oblik teritorijalnog političkog poretka u kome postoji interna struktura moći. Pominjanje političke moći upućuje nas jasno na pojam suverenosti, budući da će mnogi autori, među kojima i Hinsli (Hinsley) tvrditi da suverenost podrazumeva postojanje konačne političke moći unutar jedne zajednice. Analizirajući odnos države i prava, Mekormik nas upućuje na četiri različita stanovišta o odnosu u kome se država i pravo mogu naći. Za ovo istraživanje usmerićemo se ka glavna tri.

Prvo stanovište vezuje se za tzv. jusnaturalističku doktrinu. Država je, naime, zasnovana na pravu i pravu (zakonu) podređena. Drugim rečima, moglo bi se reći da je legitimna samo ona država koja je zasnovana na zakonu. Ovu teoriju je među prvima uobličio engleski politički pisac Džon Lok (John Locke) u svom delu *Dve rasprave o*

vladi (Two treatises of Government), pišući o prirodnom stanju, pravima pojedinaca, ali i legitimnosti državne vlasti. Po Lokovom sudu, legitime su samo one državne institucije koje daju adekvatan oblik zakonu i pravima koja su iz zakona izvedena. *Drugo* veoma važno stanovište, vezuje se za takođe engleskog političkog pisca Tomasa Hobsa (Thomas Hobbes) i njegovo delo *Levijatan (Leviathan)*. Hobs tvrdi da zakon proističe iz države, odnosno, da je država nadređena zakonu. U Hobsovoj koncepciji društvenog ugovora, glavno mesto zauzima ideja o postojanju *jednog suverena* kome biva predata *sva vlast*. Vlast biva predata tzv. ugovorom o pokoravanju, odnosno ugovorom o podaništvu (*pactum subiectionis*). Njegova teorija i jeste od velike važnosti, baš zato što samo vek nakon formulisanja teorije suverenosti, ovoj teoriji daje nov oblik, tvrdeći da suverena vlast jeste nadređena svim pravima pojedinaca unutar zajednice, osim onom da žive bezbedno. Ukoliko to pravo pojedinaca nije ostvareno, suveren više neće biti suveren. *Treće* stanovište jeste ono koje tvrdi da pravo i država ne tvore jedno drugo. Mekormik nas upućuje na to da se ovakva formulacija vezuje za ime Hansa Kelzena (Hans Kelsen) koji je tvrdio da je država zapravo personifikacija teritorijalnog pravnog poretka. Kelzen je jedan od autora koji je tvrdio da postojanje prava jeste potreban i dovoljan uslov za postojanje države, naspram nekih ranijih teorija koje su tvrdile suprotno. Ovakva analiza odnosa države i prava veoma je važna, što će pokazati i kasniji Mekormikov stav o postojanju dve vrste suverenosti unutar same države, koje će počivati na distinkciji između onoga što država jeste u političkom i pravnom smislu.

Naime, suverena moć, kaže Mekormik, jeste teritorijalnog karaktera, koja nije ograničena nijednom drugom moći, tj. iznad koje nema nijedne druge moći niti njoj ravne. Autor, pak, razlikuje pravnu i političku suverenost. Pravna suverenost za Mekormika jeste moć donošenja zakona, koja nije ograničena bilo kakvim drugim pravnim ograničenjima. Politička suverenost podrazumeva činjenicu da postoji najviša vlast nad građanima unutar jedne političke zajednice, tj. države. Ovakvo definisanje pravne i političke suverenosti, predstavlja osnov za Mekormikovu analizu političko-pravnog karaktera Ujedinjenog Kraljevstva Velike Britanije i Severne Irske (UK), ali i Evropske zajednice, tj. EU.

Ujedinjeno Kraljevstvo danas se smatra unitarnom državom. Međutim, sam autor problematizuje takvo stanovište, argumentujući da su nadležnosti koje imaju pojedini

delovi UK-a dovoljan razlog da se zapitamo nad unitarističkim karakterom same države. Zato Mekormik pokušava da odgovori na pitanje kakav je pravni karakter UK-a. Kada je UK uspostavljeno početkom 18.veka, Engleska i Škotska su, zahvaljujući sličnostima svojih tradicija, političkih i ekonomskih sistema sklopile čuveni Akt Unije (The Act of Union). Ovaj dokument je veoma važan za pravnu analizu, sa aspekta člana 25. koji je propisao da *svaki zakon koji nije usaglašen sa samim Aktom jeste ništavan*. Ovaj član Akta Unije je veoma važan, jer nedvosmisleno upućuje na činjenicu da najviša, suverena vlast, pripada samoj Uniji, a ne njenim članicama. Stoga je i sam Mekormik izneo stav da je 1707.godine formalno-pravno stvorena nova država, ali da suštinski ona jeste predstavljala samo nastavak već postojeće engleske države. Kao dokaz tome, navodi se sam britanski parlament, koji je *de facto* naslednik ranijeg engleskog parlamenta, uz razliku proporcionalne zastupljenosti delova samog Kraljevstva u njemu.

Drugi važan primer iz novije istorije, koji se tiče samog pojma suverenosti, vezuje se za evropske integracione procese, odnosno za Evropsku uniju. Institucija EU kojoj Mekormik pridaje najveći značaj jeste Evropski sud pravde (European Court of Justice). Autor navodi čuveni slučaj iz 1964.godine koji je vođen pred pomenutim sudom¹ koji je pokazao da Evropski sud pravde tvori jedan *novi pravni poredak*. Taj novi pravni poredak oličen je u *komunitarnom pravu* (pravu zajednice u bukvalnom prevodu), odnosno *acquis communautaire*. Upućujući na strukturnu organizaciju same EU, Mekormik ističe značaj prvog stuba EU² u kontekstu suverenosti. Formalno-pravno, države koje sačinjavaju EU jesu suverene države. Međutim, ne može se govoriti o apsolutnoj suverenosti ovih država, zato što, kako i sam Mekormik upućuje, Evropski sud pravde donosi presude koje su obavezujuće za sve aktere unutar Evropske unije. To znači da komunitarno pravo mora da se primenjuje unutar samih država-članica, ali i da Evropski sud pravde jeste viši po rangi od najvišeg suda države-članice. Već sama ta činjenica ukazuje na nepostojanje apsolutne suverene vlasti države, ali i na to da je deo suverenosti prenet na zajednicu potpisivanjem Ugovora o pristupanju Evropskoj uniji, a

---

¹ Costa v. ENEL

² Prvi stub EU čine tzv. Evropske zajednice i to: Evropska zajednica za uglj i čelik (ovaj ugovor istekao je 2002.godine), Evropska ekonomska zajednica i Evropska zajednica za atomsku energiju. Sve navedene zajednice upostavljene su tzv. bazičnim ugovorima. Ovaj stub istovremeno se naziva i komunitarnim stubom, jer je u potpunosti pod jurisdikcijom Evropskog suda pravde, kao jedine ovlašćene institucije za rešavanje sporova i tumačenje *acquis communautaire*-a.

sve na osnovu bazičnih ugovora. Evropski sud pravde veoma je važan zato što presude koje donese jesu istovremeno i izvori prava unutar same Unije. Evropska unija ne poseduje suverenitet (kao što to imaju federacije, na primer) prosto zato što EU nije federacija niti konfederacija. Ona je međunarodna organizacija sa izrazitim elementima nadnacionalnosti koji su sadržani unutar već pominjanog prvog stuba Unije.

Evropska unija poslužila je Mekormiku kao dobar primer za povezivanje države i nacije. Koncept nacionalne države koji nastaje u drugoj polovini XIX veka, zahvaljujući integracionim procesima na tlu Evrope polovinom prošlog veka gubi na značaju, jednako kao i sam pojam suverenosti, koji više nije, ili bar neće biti centralni pojam koji vezujemo za državu. Evropska unija je, kaže Mekormik, označila prevazilaženje koncepta nacionalne države. Unutar nje, došlo je do formiranja osobenog, evropskog identiteta, pa zato građani država-članica, kako to uočava autor, jesu građani Evropske unije u celini³. Dopunjavanje nacionalnog identiteta evropskim jeste značilo da više nacionalni identitet nije jedini koji postoji, a nacionalni identitet, kaže Mekormik, jeste tesno povezan sa doktrinom apsolutno suverene države. Iz tog stava, možemo sa punim pravom zaključiti da apsolutno suverena država, bar kada je reč o EU više ne postoji.

Sa druge strane, nacionalizam stoji jasno suprotstavljen liberalizmu i demokratiji. Mekormik, naime, tvrdi da je nacionalizam u neodvojivoj vezi sa tiranskim i autoritarnim režimima, što je novija politička istorija i pokazala, jer slabljenje demokratije ostavlja prostora za jačanje nacionalističke retorike. Nacionalizam kao pretnja demokratiji, jasno je suprotstavljen liberalizmu i liberalnoj političkoj tradiciji, kaže Mekormik. Liberalizam se zasniva na slobodi kao osnovnoj vrednosti. U moderno doba, sloboda je protektivna⁴. Naime, sloboda svakog pojedinca je brana svakoj nedemokratskoj vlasti. Iz svega navedenog moglo bi se reći da je EU kao nadnacionalna zajednica, jedna pre svega demokratska zajednica.

Međutim, Mekormik upućuje na arugmente evroskeptika da u EU postoji demokratski deficit. Taj deficit ogleda se u činjenici da je samo Evropski parlament direktno biran od strane građana EU, a da izlaznost na tim izborima jeste relativno mala.

---

³ Važno je naglasiti da u formalno-pravnom smislu ne postoji pojam državljanstva, već građanstva, tj. *citizenship*, kako je navedeno u bazičnim ugovorima.

⁴ Razlikovanje između antičke (pozitivne, participativne) i moderne slobode (negativne, protektivne) bila je jedna od tema kojom se bavio politički mislilac Džeremi Bentam kog je Mekormik više puta citirao u svom delu.

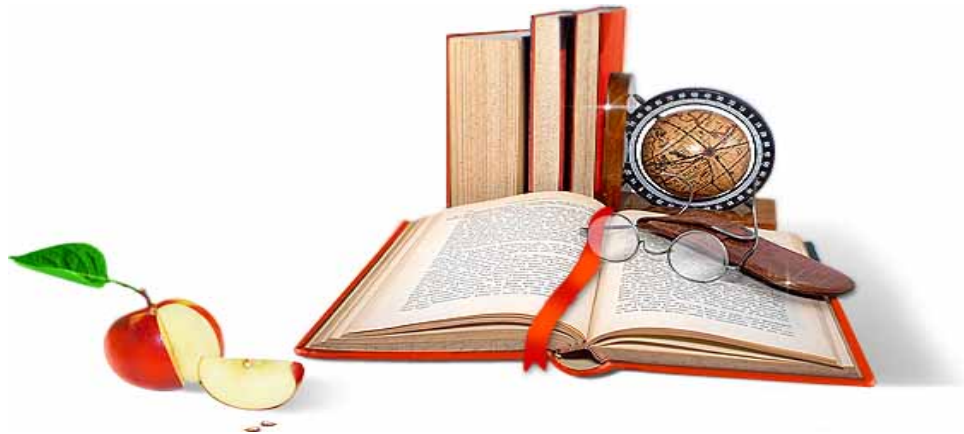
Ipak, demokratski deficit EU je sporan, tim pre što se odluke donose na demokratski način uz postojanje sistema kontrole među samim institucijama Evropske unije. Tako je Parlament taj koji daje saglasnost na budžet koji predlaže Evropska komisija, Komisija kao institucija koja ima zakonodavnu inicijativu ograničena Savetom ministara, a sam Savet ministara čine ministri koji su izabrani na demokratski način u zakonodavnim telima sopstvenih država. Čitava ovakva organizacija osporava tvrdnje evroskeptika o demokratskom deficitu Evropske unije.

Nil Mekormik je svojim delom na izvanredan način opisao pojam suverenosti: na posredan način, preko pojmova države, prava i delimično nacije, kao i na neposredan način analizirajući neke od pravno-političkih akata koji su nastali nekoliko vekova unazad do najskorijeg perioda. Insistiranje na dve vrste suverenosti: pravnoj i političkoj, veoma je važno, posebno u kontekstu evropskih integracionih procesa, kada takvo razlikovanje može doprineti rasvetljavanju i samog pravnog karaktera Evropske unije ili Ujedinjenog Kraljevstva ukoliko se oslonimo na drugu liniju argumentacije samog autora. Uočavajući značaj koncepta pravne države i države vladavine prava, slobode i demokratije, kao i odnosa međunarodnog, komunitarnog i državnog prava, Mekormik je ostavio dragoceno delo istraživačima u oblasti političke teorije, međunarodnog prava, ali i svima onima koji se bave pravno-političkom prirodom evropskih integracija i onoga što Evropska unija, kao dvadesetsedmočlana zajednica, danas jeste.

Xxxxxx Xxxxx

BESPLATNI GOTOVI SEMINARSKI, DIPLOMSKI I MATURSKI RAD.

**RADOVI IZ SVIH OBLASTI, POWERPOINT PREZENTACIJE I DRUGI EDUKATIVNI
MATERIJALI.**

WWW.SEMINARSKIRAD.ORG

WWW.MATURSKIRADOVI.NET

WWW.MATURSKI.NET

WWW.SEMINARSKIRAD.INFO

WWW.MATURSKI.ORG

WWW.ESSAYSX.COM

WWW.FACEBOOK.COM/DIPLOMSKIRADOVI

NA NAŠIM SAJTOVIMA MOŽETE PRONAĆI SVE, BILO DA JE TO **[SEMINARSKI](#)**, **[DIPLOMSKI](#)** ILI **[MATURSKI](#)** RAD, POWERPOINT PREZENTACIJA I DRUGI EDUKATIVNI MATERIJAL. ZA RAZLIKU OD OSTALIH MI VAM PRUŽAMO DA POGLEDATE SVAKI RAD, NJEGOV SADRŽAJ I PRVE TRI STRANE TAKO DA MOŽETE TAČNO DA ODABERETE ONO ŠTO VAM U POTPUNOSTI ODGOVARA. U BAZI SE NALAZE **[GOTOVI SEMINARSKI, DIPLOMSKI I MATURSKI RADOVI](#)** KOJE MOŽETE SKINUTI I UZ NJIHOVU POMOĆ NAPRAVITI JEDINSTVEN I UNIKATAN RAD. AKO U **[BAZI](#)** NE NAĐETE RAD KOJI VAM JE POTREBAN, U SVAKOM MOMENTU MOŽETE NARUČITI DA VAM SE IZRADI NOVI, UNIKATAN SEMINARSKI ILI NEKI DRUGI RAD RAD NA LINKU **[IZRADA RADOVA](#)**. PITANJA I ODGOVORE MOŽETE DOBITI NA NAŠEM **[FORUMU](#)** ILI NA **MATURSKIRADOVI.NET@GMAIL.COM**